

A photograph of a forest floor. In the foreground, there are several purple flowers with yellow centers and one bright yellow flower. The background shows a dense forest of tall, thin trees with green foliage. A semi-transparent white box is overlaid on the right side of the image, containing text.

+ PARATGES CASTELLÓ

PALOMITA

VILAFRANCA

Bosc, pedra i tradició

El mapa del tresor.....

Si eixes de Vilafranca en direcció a la Pobla del Bellestar, a uns 3 quilòmetres veuràs la desviació a l'esquerra. Per una pista forestal en molt bon estat arribaràs al proper alberg de la Parreta. Deixa ací el teu vehicle i aprofita per a consultar els panells informatius. També pots accedir caminant des del nucli urbà perquè la senda PR-CV1 està senyalitzada.

Has arribat a un Espai Protegit. Sigues protagonista de la seua conservació

Descobrir una xicoteta meravella.....

El bosc de la Palomita t'acull quan arribes, perquè allí estàs protegit del vent fred de l'hivern o de la calor de l'estiu. Una pineda de **pi negral**, amb **silvestres** en la part més alta, t'espera per a alegrar-te el dia amb un bon passeig davall les seues copes. Veuràs que davall elles creixen **ginebres** i **savines**. També et trobaràs amb alguna zona de **carrasques** i roures valencians. Els **aurons** aporten varietat amb els seus característics colors ocres i rogens a la tardor i els **guillomos** i **rosers silvestres** també animen el paisatge.

En Palomita hi ha un pi emblemàtic, el **Comunet**, que un raig va partir i del que ja queda poc, però entorn del qual les quadrilles de joves del poble continuen anant a per la **llenya**

El cabirol, el donyet del bosc

El teix encara habita xicotets reductes

amb què muntar la gran barraca que cremarà per a celebrar Sant Antoni.

La riquesa de Palomita és tal que amaga dues **microreserves de flora**. En una d'elles, la de la **Font de l'Horta**, trobaràs **grèvol** i **teixos**.

Aus rapaces com **l'astor** o **l'àguila calçada** troben la seua llar en aquest bosc, igual que **cabres**, **teixons**, **llebres** i **fagines**. Però, sens dubte, el més tendre dels habitants de Palomita és el **cabirol**.

Gaudir del natural.....

Tres sendes creuen o voregen el paratge de Palomita convertint-lo en un dels més accessibles per a **senderistes** i **ciclistes** de muntanya. També tenen un itinerari eqüestre, l'I-040.

El **PR-CV 1**, que té l'honor de ser la primera senda de xicotet recorregut homologada a la Comunitat Valenciana, comunica les pròximes sendes de gran recorregut GR-7 i GR-8 entre les localitats de Culla, Vilafranca i Sant Miquel de la Pobla.

Per la zona més al nord passa el **SL-CV 18** i l'itinerari proposat pel Museu de Pedra Seca, **El Bosc de la Parreta**, amb una volta circular

de 4 quilòmetres, passa per l'alberg on has pogut aparcar. Allí també tens **panells explicatius** i nombroses indicacions per a gojar el paratge i tota Vilafranca.

El bosc de la Palomita és un lloc on gaudir de la quietud i respirar molt fondo per a omplir els pulmons **d'aire net**. Si camines en silenci i tens la teua càmera de fotos a mà, és molt probable que pugues emportar-te a casa un bon record.

I, si estàs en forma, pots apuntar-te a la **carriera Entreparets**, de la Lliga Castelló Nord, a finals de setembre.

Una de les moltes sendes per les quals gaudir

La Portera ens obri les portes a la meravella

Això era que.....

La història del paratge està unida a la de Vilafranca, no en va ha estat utilitzat pels pobletans com a zona de cultiu i pasturatge. Encara poden veure's restes de **casetes** i **bancals de pedra seca**.

No molt lluny del paratge hi ha una construcció envoltada de llegenda. Són les cases de **Calces Blaves**, un veí de la localitat que després d'un desengany amorós va deixar sa casa per a instal·lar-se en un alt a la muntanya. Allí, pedra a pedra, va construir les seues cases, però amb tècniques estranyes per a la zona i amb galeries i amagatalls. Conten que es va dedicar a furtar per les masies, però mai van poder agarrar-lo.

Açò va ocórrer després de les **Guerres Carlines**, que van assolir la zona.

Després tot va millorar gràcies a les aptituds per al **comerç de bestiar de tracció** que va demostrar tindre el poble. Inclús van vendre a Europa aquestos animals durant la Primera Guerra Mundial. I és que el bestiar ha tingut molt a veure amb l'economia, però també amb el paisatge que ara observem. Els assegadors, els corrals, les cases de pastor, tot fet **pedra a pedra** amb la tècnica de la pedra seca, doten Vilafranca d'un caràcter especial.

La pedra seca opta a ser Patrimoni de la Humanitat

Sabors: terra i tradició.....

Les **carns** són sens dubte molt representatives del tipus de bondats que es podien demanar a la terra. No hi ha moltes que siguin bones per al cultiu i el fred i el vent tampoc deixen prosperar més que alguns **xicotets horts**. Així que la **ramaderia** ha estat la principal forma de suport. **Corder** i **embotits**, com el bolo, que és una espècie de botifarra gran amb farina que tallen a rodanxes i frigen, aporten molta energia.

En les **masies** es va aprendre a viure amb la tríade composta pels **aprofitaments del bosc**, la **ramaderia** i **l'agricultura de subsistència**. També van saber trobar rendiment davall les pedres perquè ja en el segle XVI van muntar un pròsper mercat on venien als farmacèutics de les ciutats **escurçons** amb què preparar antidots per a verins.

Sorprén també la important **indústria tèxtil**, però és que ja en l'edat mitjana aquest poble comerciava amb la **llana**.

Visita Vilafranca i gaudeix de la seua hospitalitat. Només un exemple: durant les festes de **Sant Antoni**, al gener, inviten a **pastissots de carabassa** i mistela a qui s'acosta. Pastissos que hauran fet entre tots.

La llana, promotora de la indústria tèxtil local

Més enllà del paratge.....

Vilafranca té tants atractius naturals i culturals que un no sap per on començar.

Es pot recórrer el seu terme municipal gràcies a una extensa **xarxa de sendes** i així disfrutar de la pedra seca. A més, tenen una **ruta eqüestre**. També es pot fer **escalada** en una zona habilitada a 5 quilòmetres en direcció a la Pobla de Bellestar.

I ja al nucli urbà, el primer és adreçar-se a la seua **oficina de turisme** perquè des d'allí es va a poder visitar el **Museu de la Pedra Seca** i, a més, s'organitzen increïbles **visites guiades** que et portaran a descobrir tots els racons, històries i llegendes.

Hi ha tant que veure! L'edifici de **l'antic Ajuntament** és d'arquitectura gòtica civil de finals del segle XIII. El **temple parroquial de Santa Maria Magdalena**, renaixentista, té adossada la **Torre de Conjurar**, la qual cosa li dona un aspecte de fortalesa encantada. Dins

El santuari de la Mare de Déu del Llosar

d'aquesta torre es pot admirar el bell **retaulle gòtic** de Sant Miquel.

A uns dos quilòmetres, en direcció cap al paratge, el **santuari de la Mare de Déu del Llosar** també espera que passes per allí i, a més, podràs passar una bona estona en família en **l'àrea recreativa** pròxima.

En el segle XVII eren capturades pel seu verí actiu. Quin animal és?

AGRAÏMENTS

A Sergi Monfort per compartir el que sap del paratge després de 20 anys al capdavant de l'alberg La Parreta que està a la seua porta

A Guillem Monferrer per obrir-nos totes les portes que porten al patrimoni i la història de Vilafranca

DL CS 623-2017

I, per si vols saber més sobre Vilafranca

Ajuntament: 964 441 004

Oficina de turisme: 964 44 14 32

www.turismevilafranca.es

www.turismodecastellon.com

